

Quicksan & Nader Onderzoek wet Natuurbescherming

Slopen PCO Noord Twente, Almelo

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ►

Opdrachtgever:
Gemeente Almelo
T.a.v. V. van Dam
Stadhuisplein 1
7607EK Almelo

Opdrachtnemer:
Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	204639
Datum:	16-10-2023
Projectleider:	N. Otten
Opgesteld:	R. Kösters
Gecontroleerd:	N. Otten
Status:	Definitief
Versie:	1

© 2023 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	8
3	Natuurwetgeving en – beleid	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Bescherming van soorten	9
3.3	Bescherming van gebieden.....	9
3.4	Bescherming van houtopstanden	10
3.5	Natuurnetwerk Nederland	11
	Deel 1: Quicksan Wet natuurbescherming.....	12
4	Methode	12
4.1	Inleiding	12
4.2	Bureauonderzoek	12
4.3	Terreinbezoek.....	12
5	Beschermde soorten	14
5.1	Inleiding	14
5.2	Planten.....	14
5.3	Zoogdieren.....	14
5.3.1	Vleermuizen	14
5.3.2	Overige zoogdieren.....	16
5.4	Vogels	17
5.5	Reptielen.....	18
5.6	Amfibieën	18
5.7	Vissen.....	19
5.8	Ongewervelden	19
	Deel 2: Nader onderzoek Wet natuurbescherming	20
6	Methode	20
6.1	Veldonderzoek.....	20
7	Beschermde soorten	22
7.1	Vleermuizen.....	22
7.1.1	Voorkomen en functie	22
7.1.2	Effecten en ontheffing	25

7.1.3	Te nemen maatregelen	25
7.2	Vogels	26
7.2.1	Voorkomen en functie	26
7.2.2	Effecten en ontheffing	26
7.2.3	Te nemen maatregelen	26
8	Conclusie	27
8.1	Beschermde soorten	27
8.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt	27
8.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt	27
8.1.3	Algemene zorgplicht	27
8.2	Ontheffing noodzakelijk	28
8.3	Bescherming gebieden	28
8.4	Bescherming houtopstanden	28
8.5	Natuurnetwerk Nederland	28
8.6	Uitvoerbaarheid van de plannen	29
8.7	Geldigheid rapportage.....	29
9.	Literatuurlijst.....	30
	Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving	31

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Almelo is voornemens om de voormalige school PCO Noord-Twente aan de Johanna van Burenlaan 111A in Almelo te slopen.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing wordt duidelijk hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de Wet natuurbescherming.

De eerste stap is doorgaans het opstellen van een Quickscan Wet natuurbescherming waarbij alle facetten van de Wet natuurbescherming en het natuurbeleid worden getoetst. Omdat beschermde soorten echter op voorhand al werden verwacht doordat er in het verleden door Eelerwoude in het naastgelegen Huize Alexandra al nader onderzoek naar vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen is uitgevoerd. Op 6 april 2023 is een combinatie QuickScan en veldbezoek huismus uitgevoerd. De QuickScan is uitgevoerd om te kijken of overige beschermde soorten het plangebied konden gebruiken. Hieruit bleek dat er geen nader onderzoek van overige soorten moest plaatsvinden.

Om het geheel overzichtelijk te houden is deze rapportage na het algemene gedeelte opgesplitst in twee onderdelen:

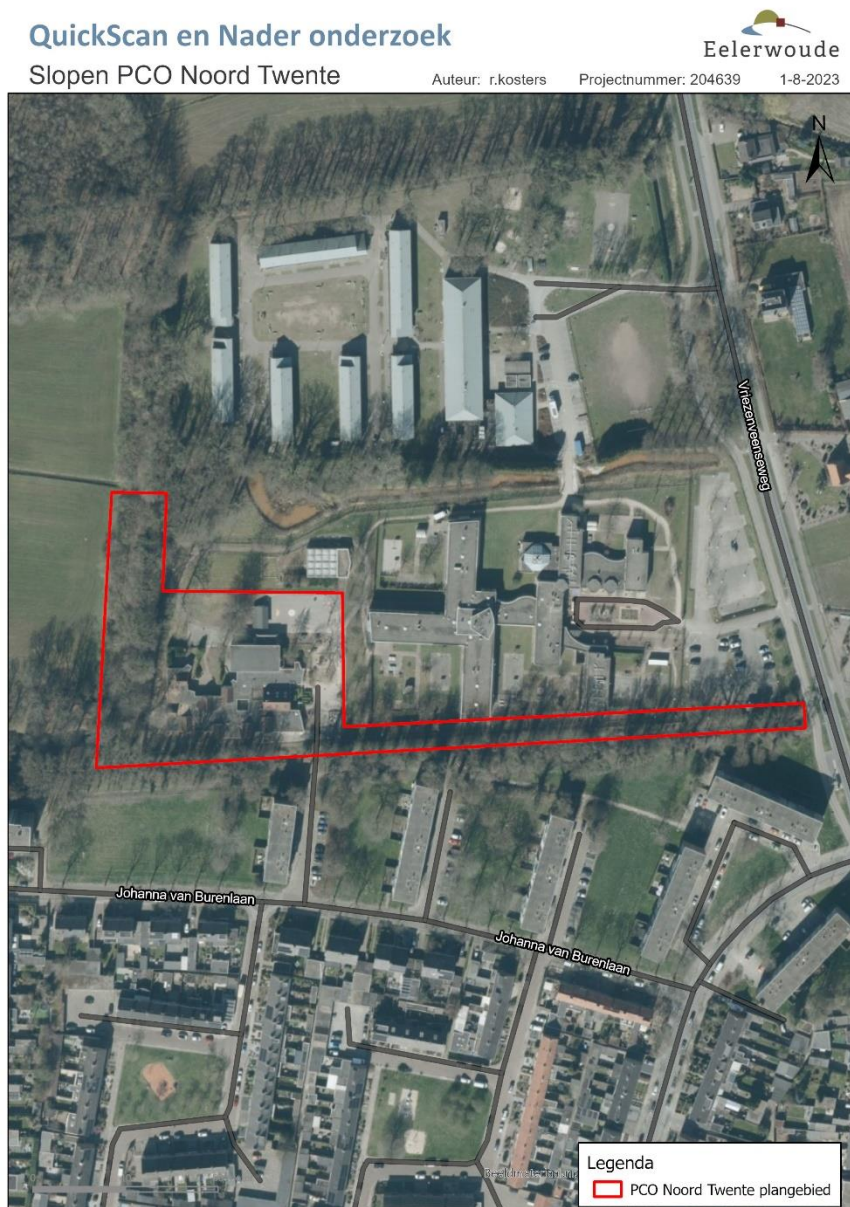
- Deel I: Quickscan Wet natuurbescherming.
- Deel II: Nader onderzoek Wet natuurbescherming.

In deel I worden alle onderdelen van wetgeving en beleid behandeld, in deel II wordt het nader onderzoek besproken welke in het voorjaar en zomer van 2023 is uitgevoerd.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich in het noorden van Almelo in de provincie Overijssel (afbeelding 1 & 2). Het betreffende gebouw staat aan de Johanna van Burenlaan 111A. Het betreft twee gebouwen: één oud schoolgebouw en één schuurtje. Rondom het gebouw staan een aantal bomen en staan lantaarnpalen verspreid over het terrein. Verder staan er aan de noord, zuid en westkant bomenrijen om het terrein heen. Binnen het plangebied zijn geen waterpartijen aanwezig.

Afbeelding 1. Luchtfoto plangebied (ESRI, 2023).

QuickScan en Nader onderzoek

Slopen PCO Noord Twente

Auteur: r.kosters

Projectnummer: 204639

1-8-2023

Afbeelding 2: Ligging plangebied (ESRI, 2023).

Afbeelding 3. Impressie plangebied, situatie op 06-04-2023.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Gemeente Almelo is voornemens om het gebouw aan de Johanna van Burenlaan 111 te slopen. De beplanting rondom het gebouw blijft hierbij grotendeels behouden. Mogelijk wordt er een deel van de zuidelijke houtsingel opengebroken, zodat er een weg kan worden aangelegd.

3 Natuurwetgeving en – beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied; de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 7,5 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Engbertsdijkvenen. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Omdat er sprake zal zijn van het gebruik van mobiele werktuigen en extra aanvoer van materiaal bij het bouwen van de woning en bijgebouwen, kunnen effecten door stikstofuitstoot op voorhand niet worden uitgesloten. Bij de graafwerkzaamheden zal er sprake zijn van een stikstofemissie. Een stikstofdepositie berekening is noodzakelijk om te bepalen of de werkzaamheden een stikstofdepositie tot gevolg hebben op Natura 2000-gebieden. Aangezien de gebruiksfase van het plangebied ook veranderd en hierbij mogelijk sprake is van significante stikstof depositie moet er voor de gebruiksfase een stikstofberekening uit worden gevoerd.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van bomen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Het plangebied valt binnen de bebouwde kom van de gemeente Almelo. Hierdoor is de bescherming van houtopstanden niet van toepassing. Het indienen van een kapmelding bij de provincie Overijssel is hierom niet noodzakelijk. Mogelijk is wel de lokale verordening van de gemeente Almelo van toepassing.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Een toetsing aan het natuurbeleid is alleen noodzakelijk als de ontwikkeling in strijd is met het bestemmingsplan. Daarnaast moet het plangebied in het NNN of een andere door de provincie beschermde natuurzone liggen. In een aantal provincies kent het natuurbeleid externe werking. Dit betekent dat in die provincie bij een ontwikkeling waarvoor een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk is altijd een toetsing aan het natuurbeleid moet worden uitgevoerd.

Gevolgen plangebied

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het NNN van de provincie Overijssel en van een externe werking is geen sprake. Een toetsing aan de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN is hierom niet noodzakelijk (provincie Overijssel, 2021).

Deel 1: Quicksan Wet natuurbescherming

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer), en veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database. Zie de literatuurlijst voor een totale lijst van de geraadpleegde bronnen.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door C. Oldenburg uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 6 april 2023 4°C, heldere hemel weer en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader - Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.2 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de huidige inrichting van het plangebied (voornamelijk verhardingen, bomenrijen en gazon) was dit ook niet de verwachting. Binnen het plangebied zijn voornamelijk soorten waargenomen welke voorkomen in dergelijk biotoop als zachte ooievaarsbek, straatgras, witte klaver, Canadese fijnstraal en klimop. Beschermde soorten komen vrijwel allemaal voor in zeer specifieke biotopen zoals voedselarme wateren, kalkrijke akkers en kalkgraslanden. Van dergelijke biotopen is binnen het plangebied geen sprake.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop niet verwacht en kunnen worden uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.3 Zoogdieren

5.3.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Gebouwen

Door de aanwezigheid van een spouwmuur welke toegankelijk is via de regenpijpen, dakranden en open stootvoegen is het pand in potentie geschikt voor vleermuizen. Het schuurtje is daar in tegen erg open, laag en heeft geen dakbeschot, deze bouweigenschappen zijn doorgaans niet goed voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Ook zijn er vanwege de toekomstige sloop van Huize Alexandra vleermuiskasten in het gebouw van PCO Noord-Twente gemonteerd. Hierom is nader onderzoek noodzakelijk naar soorten welke veelal of altijd in gebouwen aanwezig zijn zoals ruige - kleine – en gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

Bomen

Binnen het plangebied zijn enkel een aantal knotbomen (cultivars) aanwezig met een diameter op borsthoogte van circa 20 cm. Ook zijn er verschillende bomenrijen langs het gebouw aanwezig, echter zijn er geen hopen of scheuren aangetroffen in de bomen. Derhalve zijn deze bomen niet geschikt als potentiële verblijfplaats voor vleermuizen.

Foerageergebieden en vliegroutes

De randen van het plangebied zijn erg geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Deze foerageren graag boven water (noorden) en rondom windstille zones langs beplanting (westen en zuiden). Tussen de vleugels zijn dergelijke windstille, luwe zones ook aanwezig, hier ontbreekt echter opgaande beplanting en/of water welke dit als geschikt foerageergebied maakt. Iets wat echter wel afbreuk doet aan dit foerageergebied is de aanwezigheid van veel permanente en hoge verlichting, met name aan de rand van het plangebied. Naast het foerageergebied gebruiken vleermuizen lijnvormige elementen als bosranden en houtwallen om zich langs te verplaatsen. Mogelijk worden de omliggende bomenrijen als dusdanig gebruikt. Dit betreft geen essentiële vliegroute, omdat er voldoende alternatieve lijnvormige elementen aanwezig zijn in de omgeving.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen zijn in potentie mogelijk aanwezig in het te slopen gebouw PCO Noord-Twente. Hierom is nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd om te bepalen of en zo ja welke functie het pand heeft voor vleermuizen. De resultaten van dit onderzoek zijn verwerkt in deel II van deze rapportage. Nader onderzoek

naar boom-bewonende soorten werd niet noodzakelijk geacht, maar zijn vanzelfsprekend ook meegenomen gedurende het nader onderzoek.

Foerageergebieden en vliegroutes

De randen van het plangebied zijn in potentie ook geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, mogelijk worden deze ook als vliegroute gebruikt. Een negatief effect hierop is echter op voorhand uit te sluiten omdat deze beplanting vrijwel in zijn geheel gehandhaafd blijft bij het uitvoeren van het geplande bouwrijp maken van het plangebied. Daarnaast is het plangebied intensief verlicht, ook relatief hoog in de boomkronen. In deel II van deze rapportage wordt verder ingegaan op het foerageergebied en vliegroutes.

Conclusie: nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is uitgevoerd en nader uitgewerkt in deel II van deze rapportage.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

5.3.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: konijn, haas, vos en diverse algemene muizen en spitsmuizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal mogelijk van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Binnen het plangebied komen naar verwachting ook enkele soorten voor zonder provinciale vrijstelling als egel en steenmarter. Geschikte verblijfplaatsen voor egel zijn in potentie aanwezig in het struikgewas en de bomen rondom het plangebied. binnen het plangebied ontbreken deze verblijfplaatsen door het ontbreken van een dichte bodembedekking bestaande uit struiken, takkenrillen en bladerhopen. Voor steenmarter ontbreken tevens ook verblijfplaats mogelijkheden, het pand heeft voor steenmarter geen geschikte toegangspunten. Hiernaast zijn er ook geen sporen in de vorm van prenten, uitwerpselen en prooiresten binnen en rondom het plangebied waargenomen. Zowel egel en steenmarter maken mogelijk wel incidenteel van het plangebied gebruik als onderdeel van het leefgebied. Vanwege de vele verhardingen en gazons betreft dit geen essentieel leefgebied.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor egel en steenmarter geldt dat een negatief effect op verblijfplaatsen en essentieel leefgebied op voorhand kan worden uitgesloten. De omliggende beplanting blijft gespaard, waardoor het huidige leefgebied gehandhaafd blijft. Een negatief effect op beide soorten is hierdoor uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

5.4 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Doordat het pand een pannen zadeldak en de mogelijkheid tot invliegen onder de dakrand heeft, kunnen verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw niet worden uitgesloten. Verder zijn nesten of horsten van soorten welke jaarrond beschermd zijn als roek of sperwer niet waargenomen in de omliggende beplanting. Mogelijk foerageren deze soorten wel binnen het plangebied, dit betreft echter geen essentieel leef- en foerageergebied.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als zwarte roodstaart, koolmees, pimpelmees, boomkruiper, grote bonte specht en spreeuw.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van de bebouwde kom. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; houtduif, Turkse tortel, scholekster, merel, zwartkop, tuinfluiter, tjiftjaf, roodborst en winterkoning.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Omdat er mogelijk geschikte nestplaatsen en essentieel leef- en foerageergebied in het plangebied kan voorkomen is hier nader onderzoek naar gedaan, deze wordt in deel II verder behandeld.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie en het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied voor deze soorten, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde algemeen voorkomende soorten. In de omgeving zijn voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Genoemde soorten zijn

bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Omdat ook laat broedende soorten als houtduif en Turkse tortel binnen en rondom het plangebied aanwezig zijn (knotbomen) dient rekening gehouden te worden met nesten van deze soorten. De broedperiode van deze duiven loopt doorgaans vanaf 1 maart tot en met 1 oktober al kunnen gedurende zachte weersomstandigheden nesten jaarrond worden aangetroffen.

Conclusie: nader onderzoek naar verblijfplaatsen van huismussen en gierzwaluwen is uitgevoerd en nader uitgewerkt in deel II van deze rapportage.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied (NDFF, 2023).

Effecten en ontheffing

Op basis van het aanwezige biotoop kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.6 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig, echter zijn er omringend het plangebied wel waterelementen in de vorm van sloten.

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of rugstreeppad, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreken waterelementen in het plangebied. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën rondom het plangebied (NDFF, 2023).

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.7 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.8 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel en vliegend hert niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit heideterreinen, venranden en oude loofbossen. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied (NDFF, 2023).

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

Deel 2: Nader onderzoek Wet natuurbescherming

6 Methode

6.1 Veldonderzoek

Tabel 1. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Starttijd	Eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
06-04-2023	Huismusonderzoek	8:30	9:30	C. Oldenburger	4 °C, droog, heldere hemel, windkracht 1 Bft
08-05-2023	Huismusonderzoek	8:00	9:00	C. Oldenburger	12 °C, droog, Halfbewolkt, windkracht 1 Bft
06-06-2023	Kraamonderzoek vleermuizen	21:15	23:15	R. Kösters	16°C, droog, Lichtbewolkt, windkracht 1 Bft
14-06-2023	Kraamonderzoek vleermuizen	21:05	23:23	R. Kösters	20 °C, droog, lichtbewolkt, windkracht 1 Bft
28-06-2023	Kraamonderzoek vleermuizen	21:23	23:49	R. Kösters	20°C, droog, betrokken, windkracht 1 Bft
29-06-2023	Kraamonderzoek vleermuizen	21:25	23:49	R. Kösters	19°C, droog, betrokken, windkracht 1 Bft
03-07-2023	Kraamonderzoek vleermuizen	03:05	05:23	R. Kösters	14°C, droog, zwaarbewolkt, windkracht 1 Bft
23-08-2023	Baltsonderzoek vleermuizen	23:00	01:00	R. Kösters	20°C, droog, heldere hemel, windkracht 1 Bft
13-09-2023	Baltsonderzoek vleermuizen	21:30	23:30	R. Kösters	17°C, droog, hal bewolkt, windkracht 1 Bft
06-06-2023	Gierzwaluwonderzoek	20:15	22:35	R. Kösters	16°C, droog, Lichtbewolkt, windkracht 1 Bft
14-06-2023	Gierzwaluwonderzoek	20:10	23:02	R. Kösters	20 °C, droog, lichtbewolkt, windkracht 1 Bft
04-07-2023	Gierzwaluwonderzoek	20:30	23:00	R. Kösters	20 °C, droog, helder, windkracht 1 Bft

Vleermuizen

Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt conform het ‘Protocol voor vleermuisinventarisaties’ dat in januari 2021 is geactualiseerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Het protocol is daarmee aangepast naar de meest recente wetenschappelijke inzichten.

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van de soortensamenstelling, de aantallen, de gebruiksfunctie van het gebied en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven, etc.), vliegroutes en foerageergebieden. Het onderzoek heeft zich geconcentreerd op de

aanwezigheid van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en laatvlieger vanwege de geschiktheid van het type bebouwing voor deze soorten. Uiteraard is tijdens de veldbezoeken ook aandacht besteed aan eventuele andere beschermde vleermuissoorten binnen het plangebied. Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een Batlogger M.

In totaal zijn zeven veldbezoeken uitgevoerd: vijf in de kraamperiode en twee in de baltsperiode. Het kraamonderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en/of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens het uitvlieg- of invliegtijdstip van vleermuizen, respectievelijk rond zonsondergang en zonsopkomst. Het baltonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van balts-, paar-, en/of winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens de baltsactiviteit van vleermuizen, na zonsondergang tot middernacht. Tijdens dit tijdstip is de meeste baltsactiviteit bij vleermuizen waar te nemen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden tijdens voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden.

Vogels

Bij broedvogelinventarisaties van huismus en gierzwaluw wordt gewerkt volgens het Kennisdocument Huismus en Gierzwaluw (Bij12, 2023). Hierbij worden waarnemingen die op broedgevallen of een territorium duiden in verschillende inventarisatierondes genoteerd op kaart. Vervolgens wordt op basis van deze waarnemingen een kaart met territoria vastgesteld.

De veldbezoeken richten zich vooral op de soorten die jaarrond gebruik maken van vaste rust- en verblijfplaatsen (zgn. 'jaarrond-soorten' en 'categorie 5-soorten'). Hierbij is uitgegaan van de per 26 augustus 2009 gewijzigde vogellijst. Ook eventuele andere bijzonderheden zijn genoteerd.

Huisumus

Het onderzoek naar huismus is uitgevoerd in twee bezoeken in de periode april – mei met één veldmedewerker. De bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens gunstige weersomstandigheden. Tijdens het bezoek is onder andere gelet op zingende mannetjes en nestindicatieve waarnemingen zoals nestbouw, transport voedsel en alarmroepen.

Gierzwaluw

Het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd in drie bezoeken met één veldmedewerker, waarvan minimaal één bezoek plaatsvond tussen 20 juni en 7 juli. Deze bezoeken hebben in een aantal situaties plaatsgevonden in de avond voorafgaand aan het vleermuisonderzoek en tijdens gunstige weersomstandigheden. Tijdens het onderzoek zijn bezette nesten geteld (in- en uitvliegende dieren). Tijdens dit tijdstip zoeken gierzwaluwen hun nesten op om te gaan slapen. Gedurende dit onderzoek worden tevens laagvliegende vogels genoteerd, met onderscheid tussen luidruchtige vluchten op huishoogte en bezoek van (waarschijnlijke) nestplaats.

Overige beschermde soorten

In en rond het plangebied komen mogelijk nog een aantal andere beschermde soorten dan eerder beschreven voor. Voor een groot deel zal het gaan om algemeen voorkomende en vrijgestelde beschermde soorten, maar ook de aanwezigheid van een aantal beschermde (nachtactieve) soorten kan niet op voorhand worden uitgesloten. Hierbij dient gedacht te worden aan bijvoorbeeld steenmarter. Het veldwerk naar de groep van overige soorten is uitgevoerd tijdens en/of na afloop van de veldbezoeken naar vleermuizen en vogels.

7 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

7.1 Vleermuizen

7.1.1 Voorkomen en functie

Aangetroffen soorten

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn in het gebied drie soorten vastgesteld; gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. Daarnaast zijn nog een aantal vleermuizen waargenomen die niet tot op soort konden worden vastgesteld en worden als *myotis spec.* beschreven. Hieronder wordt per soort ingegaan op welke functies het plangebied heeft voor deze soorten.

Gewone dwergvleermuis

Soortbeschrijving

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene vleermuissoort. De soort wordt veelvuldig waargenomen in stedelijk gebied. (Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen aangetroffen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij (mogelijk) vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden, mits deze vorstvrij zijn. Ze jagen hoofdzakelijk binnen en straal van 2-5 km van de verblijfplaats. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren en ze jagen in gesloten tot halfopen landschap (BIJ12, 2017).

Verblijfplaatsen

Tijdens het kraamonderzoek is binnen de begrenzing van het plangebied één zomerverblijfplaatsen vastgesteld. Deze is gelegen aan de voorkant van het schoolgebouw, halverwege de voorgevel (afbeelding 4 & 5). Tijdens het baltsonderzoek zijn binnen de begrenzing van het plangebied geen balts-, paar- en/of winterverblijfplaatsen vastgesteld.

Kader -Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Foerageergebieden en vliegroutes

Ondanks de vele verlichting in het plangebied werden de randen van het plangebied relatief veel gebruikt als foerageergebied van gewone dwergvleermuis. Hierbij werden ook foeragerende dieren waargenomen rondom de lampen van het internaat, welke als doel hadden het internaat te beveiligen. Met name de zuid- en westkant langs de dichte beplanting werden hierbij veel gebruikt. Ook werd het gebied aan de noordkant rondom de boom en het grasveld gebruikt als foerageergebied.

Laatvlieger

Soortbeschrijving

De laatvlieger komt in Nederland vrij algemeen voor maar staat wel op de rode lijst als kwetsbaar (Min. LNV, 2020). De soort lijkt een matige afname te laten zien (Norren et al., 2020). Laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich in de spouwmuur, achter en onder de (dak)betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. De jachtgebieden liggen in een straal van 1 tot 5 km (zelden meer) rondom de kolonie. Vliegroutes volgen waar mogelijk lijnvormige structuren, maar laatvliegers vliegen bij gunstige weersomstandigheden ook wel grote afstanden door open gebied.

Verblijfplaatsen

Meerdere laatvliegers zijn foeragerend aangetroffen in het plangebied. De laatvlieger was elk veldbezoek wel een keer overvliegend of foeragerend aangetroffen. Tijdens het veldbezoek toonde de laatvlieger geen binding met het gebouw en zijn er dus geen verblijfplaatsen van de laatvlieger in het plangebied waargenomen. Aangezien de laatvlieger geen binding had met het gebouw, was de laatvlieger afkomstig van buiten het plangebied.

Foerageergebieden en vliegroutes

Binnen het plangebied zijn enkele keren kort een laatvlieger gehoord voornamelijk overvliegend aan de noordkant van het plangebied. Deze laatvlieger(s) foerageerde voor een korte tijd bij de grote boom in het noorden en boven het grasveld. Vermoedelijk betroffen dit langstrekkende dieren welke geen/weinig binding hadden met het plangebied en de omgeving.

Rosse vleermuis

Soortbeschrijving

De Rosse vleermuis is in West-Europa een overwegend boombewonende soort. Onder andere solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen en dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen. De vlucht van de Rosse vleermuis doet enigszins denken aan die van de gierzwaluw: hoog en snel. De afstand tussen dag rustplaats en jachtgebied wordt in de regel in een snelle rechte vlucht afgelegd, op een hoogte van honderd meter of meer. Jachtplaatsen liggen meestal in open terrein, waar met snelle duiken op insecten gejaagd wordt. De Rosse vleermuis jaagt vooral boven water en moerassige gebieden en ook wel rondom straatverlichting.

Verblijfplaatsen

Er zijn geen verblijfplaatsen van de Rosse vleermuis aangetroffen op voorhand werden deze ook niet verwacht. Rosse vleermuizen worden in Nederland voornamelijk gezien als boom bewonende soorten. Verblijfplaatsen van de Rosse vleermuis bevinden zich meestal in spechtgaten, rottingsgaten of scheuren in de boom. Enkele keren worden Rosse vleermuizen ook in gebouwen aangetroffen.

Foerageergebieden en vliegroutes

Rosse vleermuizen vliegen erg hoog en voor zover kan worden gesproken over vliegroutes vliegen rosse vleermuizen via brede lanen en parkachtige structuren van en naar hun foerageergebied. Het plangebied wordt

zelf niet gebruikt als foerageergebied. De rosse vleermuis vloog waarschijnlijk vanuit verblijfplaatsen ergens naar het foerageergebied van deze soort

Myotis spec.

Er zijn meerdere opnames van soorten uit de familie Myotis gedaan binnen en direct rond het plangebied. Het betreft de opnames die zijn genomen tijdens twee veldbezoeken binnen de kraamperiode. Binnen deze familie zijn niet alle vleermuissoorten van elkaar te onderscheiden op basis van geluid. Het kan watervleermuis, Bechsteins vleermuis, baardvleermuis of Brandts vleermuis betreffen. De opnames die niet op soort gebracht konden worden zijn op kaart weergegeven als Myotis spec. De Myotis spec had geen binding met de te onderzoeken gebouwen.

Afbeelding 4: Waargenomen verblijfplaats van gewone dwergvleermuis binnen het plangebied (ESRI, 2023).

Afbeelding 5: De invlieglocatie van de gewone dwergvleermuis.

7.1.2 Effecten en ontheffing

Bescherming

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn van zowel laatvlieger, rosse vleermuis of andere soorten geen verblijfplaatsen vastgesteld. Een negatief effect op deze soorten door de sloop van het gebouw is hierom uitgesloten. Van de gewone dwergvleermuis is wel één zomerverblijfplaats vastgesteld, in het zuidoosten van het gebied. Deze verblijfplaats bevindt zich onder het dak aan de voorkant van het gebouw. Het slopen van het pand heeft een negatief effect op deze soort. Door het plaatsen van een vleermuistoren en twee vleermuispalen (bijlage 3) worden effecten gemitigeerd. Hierdoor blijft de staat van instandhouding gewaarborgd en worden daarmee significante negatieve effecten voorkomen.

Foerageergebieden en vliegroutes

Het plangebied wordt wel gebruikt als foerageergebied, dit betreft echter geen essentieel foerageergebied. Er werd slechts kortstondig gefoerageerd door kleine aantallen gewone dwergvleermuizen en laatvliegers welke vervolgens verder trokken, het buitengebied in. Rosse vleermuis is enkel overvliegend waargenomen en foerageert niet binnen het plangebied. Ook foerageren de *Myotis spec.* niet in het plangebied en zijn enkel overvliegende dieren waargenomen. Doorgaans vond het foerageren van gewone dwergvleermuis plaats kort na of kort voor het uit- en invliegtijdstip. Hierdoor kan worden geconcludeerd dat er geen sprake is van essentieel foerageergebied. Hiernaast blijft alle omliggende beplanting gehandhaafd bij het slopen van het pand en bouwrijp maken van het plangebied. Vliegroutes zijn tevens ook afwezig, rosse vleermuis vliegt wel over het plangebied, maar maakt hierbij geen gebruik van vliegroutes.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

7.1.3 Te nemen maatregelen

Om negatieve effecten op gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk te voorkomen zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk. Te nemen maatregelen op hoofdlijnen:

- Plaatsen van kasten voor gewone dwergvleermuis voorafgaand aan de werkzaamheden in nabijheid van het te slopen pand. Dit wordt momenteel gedaan door het plaatsen van twee paalkasten, waarvan één aan de noordzijde van het pand en één aan de zuidzijde van het pand.
- Werken buiten de kwetsbare perioden van de soort. In deze situatie betreft dit de winterperiode, deze winterperiode loopt globaal van 1 november tot en met 1 maart (bijlage 1). Werken in deze kwetsbare periode is wel mogelijk wanneer het pand buiten deze periode ongeschikt is gemaakt.

- Ongeschikt maken van huidige verblijfplaatsen in het pand door het slaan van gaten in de buitenmuur zodat er tocht ontstaat of door het plaatsen van exclusion flaps en schuimrubber tussen de gevelpannen en de buitenmuur.
- Nieuwe, permanente verblijfplaatsen creëren in de toekomstige situatie dit wordt gerealiseerd door het maken van een vleermuistoren.
- Opstellen ecologisch werkprotocol.
- Ecologische begeleiding van de werkzaamheden.

Bovenstaande maatregelen dienen in detail te worden uitgewerkt in een nader op te stellen projectplan en ecologisch werkprotocol.

Conclusie: Als gevolg van de sloop van het voormalige schoolgebouw PCO Noord-Twente gaat één zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis verloren. Om negatieve effecten op deze soort te voorkomen dienen zowel tijdelijke als permanente maatregelen genomen te worden. Daarnaast is het vernietigen van verblijfplaatsen ontheffing plichtig.

7.2 Vogels

7.2.1 Voorkomen en functie

Tijdens het vogelonderzoek zijn in het plangebied geen nesten/territoria van soorten vastgesteld waarvan de verblijfplaatsen jaarrond zijn beschermd. Er zijn in het gebied geen huismussen aangetroffen en dus ook geen verblijfplaatsen. In het plangebied zijn hoog in de lucht wel gierzwaluwen waargenomen, echter trokken deze later op de avond richting het binnen centrum en zijn verblijfplaatsen niet aangetroffen.

7.2.2 Effecten en ontheffing

Verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw zijn jaarrond beschermd. Beide soorten zijn in het plangebied niet broedend vastgesteld. Er geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen voor de huismus en de gierzwaluw aangetroffen. Een negatief effect op deze soorten door de sloop van het gebouw is hierom uitgesloten.

7.2.3 Te nemen maatregelen

Omdat er geen verblijfplaatsen zijn aangetroffen van de huismus en de gierzwaluw is het nemen van maatregelen niet nodig.

Conclusie: Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden aan het dak zijn negatieve effecten op huismus/ gierzwaluw wel uit te sluiten, aangezien deze niet zijn aangetroffen. Een ontheffing en maatregelen zijn niet nodig.

8 Conclusie

8.1 Beschermde soorten

8.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er sprake is van een tijdelijke en plaatselijke verstoring, voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

8.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Vleermuizen

Er is gedurende de zomerperiode nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen. Hierbij is één verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis vastgesteld in het zuidoosten van het voormalige schoolgebouw, PCO Noord-Twente. Het nemen van zowel tijdelijke als permanente maatregelen (zie H7.1.3) is noodzakelijk om de negatieve effecten op deze soort te mitigeren. Hiernaast is het vernietigen van verblijfplaatsen ontheffing plichtig, een ontheffing dient te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Overijssel. Het verkrijgen van een ontheffing wordt verder besproken in hoofdstuk 8.2.

Broedvogels algemeen

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren.

Omdat ook laat broedende soorten als houtduif en Turkse tortel binnen en rondom het plangebied aanwezig zijn (knotbomen) dient rekening gehouden te worden met nesten van deze soorten. De broedperiode van deze duiven loopt doorgaans vanaf 1 maart tot en met 1 oktober al kunnen gedurende zachte weersomstandigheden nesten jaarrond worden aangetroffen.

Broedvogels jaarrond

Er zijn geen verblijfplaatsen van huismussen en gierzwaluwen aangetroffen in het plangebied. Negatieve effecten tijdens het slopen van het gebouw zijn dus uitgesloten en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden of maatregelen genomen te worden.

8.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing is, bijvoorbeeld door de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

8.2 Ontheffing noodzakelijk

Voor de gewone dwergvleermuis dient een ontheffing aangevraagd te worden. Deze soorten kunnen gezamenlijk in een aanvraag ingediend worden. Om een ontheffing Wet natuurbescherming te verkrijgen voor de gewone dwergvleermuis moet:

- de gunstige staat van instandhouding gegarandeerd blijven;
- invulling gegeven worden aan de zorgplicht;
- voldaan worden aan een bij de wet genoemd belang;
- er mogen geen alternatieven zijn.

Deze gegevens moeten worden uitgewerkt in een projectplan. In het projectplan staat concreet welke werkzaamheden, wanneer, en op welke wijze worden uitgevoerd. Dit wordt aangevuld met een onderbouwing van de noodzaak van het project.

Een ontheffingsaanvraag moet worden ingediend bij de provincie Overijssel. Maximaal twintig weken na het indienen van de aanvraag wordt er een besluit genomen. Op dat besluit kunnen belanghebbenden nog bezwaar maken. Deze termijnen zijn terug te vinden op de website van de provincie.

Concrete maatregelen die genomen moeten worden tijdens de werkzaamheden dienen vastgelegd te worden in een ecologisch werkprotocol. Hierin dienen eveneens de aanvullende voorwaarden verwerkt te worden die voortvloeien uit de ontheffingsaanvraag.

8.3 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

Op ongeveer 7,5 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Engbertsdijkvenen. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Omdat er sprake zal zijn van het gebruik van mobiele werktuigen en extra aanvoer van materiaal bij het bouwen van de woning en bijgebouwen, kunnen effecten door stikstofuitstoot op voorhand niet worden uitgesloten. Bij de graafwerkzaamheden zal er sprake zijn van een stikstofemissie. Een stikstofdepositie berekening is noodzakelijk om te bepalen of de werkzaamheden een stikstofdepositie tot gevolg hebben op Natura 2000-gebieden. Aangezien de gebruiksfase van het plangebied ook veranderd en hierbij mogelijk sprake is van significante stikstof depositie moet er voor de gebruiksfase een stikstofberekening uit worden gevoerd.

8.4 Bescherming houtopstanden

Het plangebied valt binnen de bebouwde kom van de gemeente Almelo. Hierdoor is de bescherming van houtopstanden hier niet van toepassing. Het indienen van een kapmelding bij de provincie Overijssel is hierom niet noodzakelijk. Mogelijk is wel de lokale verordening van de gemeente Almelo van toepassing.

8.5 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het NNN van de provincie Overijssel en van een externe werking is geen sprake. Een toetsing aan de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN is hierom niet noodzakelijk.

8.6 Uitvoerbaarheid van de plannen

De plannen zijn in beginsel uitvoerbaar echter is dit pas mogelijk zodra een ontheffing Wet natuurbescherming onderdeel soortenbescherming is afgegeven door de provincie Overijssel voor het vernietigen van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Voor verblijfplaatsen van deze soort worden regelmatig ontheffingen aangevraagd en verkregen. In zijn algemeenheid moeten daarbij de volgende maatregelen genomen worden om de gunstige staat van instandhouding te garanderen en aan de zorgplicht te voldoen:

- aanbieden nieuwe en meer verblijfplaatsen vóór verwijderen huidige;
- in stand houden voldoende functioneel leefgebied (foerageergebied en dergelijke);
- voorkomen van aantasten/doden dieren bij uitvoering, bijvoorbeeld door uit te voeren buiten de gevoelige periodes.

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze en er een ontheffing Wet natuurbescherming is afgegeven is geen overtreding van de natuurwetten en natuurbeleid aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan op termijn derhalve uitvoerbaar.

8.7 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..** Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

9. Literatuurlijst

- Bij12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Bij12, versie 1.0, Utrecht
- Bij12 (2023). Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*. Bij12, versie 2.0, Utrecht
- Bij12 (2023). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Bij12, versie 2.1, Utrecht.
- ESRI. (2023). ESRI Nederland. Opgehaald van esri.nl
- NDFF. (2023). *uitvoerportaal*. Opgehaald van [ndff-ecogrid.nl](https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul): <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>
- provincie Overijssel. (2021). *Natuurnetwerk Nederland*. Opgehaald van geodataoverijssel.nl: https://services.geodataoverijssel.nl/viewer/layer/B46_natuur_en_landschap/B46_Natuurnetwerk_Nederland

Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn
2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd ³.
3. Beschermingsregime “andere soorten”
Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern ³

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernietigen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernietigen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernietigen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernietigen

Figuur 1: Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernietigen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernietigen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime (Zie kader – Staat van instandhouding). Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief >

www.eelerwoude.nl